

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра спеціальної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи _____ Н. І. Василькова

5 вересня 2018 року

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ВОЛОНТЕРСЬКА ПРАКТИКА

Ступінь «бакалавр»

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітня програма: Логопедія. Спеціальна психологія

Факультет: педагогіки та психології

2018-2019 навчальний рік

Для студентів найкращим засобом набуття знань є безпосередня робота з дітьми, саме тому важливе значення надається практиці у ЗВО як різновиду навчальної діяльності. Початковою ланкою в системі поступового формування професійних якостей майбутнього вихователя дітей з вадами психофізичного розвитку є волонтерська практика. Згідно з навчальним планом, у III семестрі стає можливою безпосередня практична робота студентів за фахом.

У ході проходження практики у студентів формуються наступні компетентності:

ЗК-1.2. Морально-етична компетентність. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики (професійної етики вчителя початкової школи); знання основних моральних норм, етичних та етикетних правил; досвід дотримання набутих моральних норм, етичних та етикетних правил у власній повсякденній і професійній діяльності.

ЗК-1.3. Функціонально-поведінкова компетентність в спеціальній освіті. Здатність до виконання власних професійно-функціональних обов'язків; уміння дотримуватись норм загальнолюдського і професійного етикету; здатність виявляти чесність, порядність, принциповість, толерантність під час освітньої та професійної діяльності; досвід відповідального і сумлінного ставлення до виконання своїх професійних обов'язків.

ЗК-1.5. Міжособистісна взаємодія. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, дітьми без та з порушеннями психофізичного розвитку та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення корекційно-педагогічних і навчально-реабілітаційних ситуацій і конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ЗК-3.2. Дослідницько-праксеологічна компетентність. Здатність визначати, виявляти та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі корекційно-педагогічної діяльності. Знання основних методів наукового пошуку; вміння узагальнювати отримані результати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел, оформлювати і презентувати результати наукової діяльності відповідно вимог в процесі корекційно-педагогічної та навчально-реабілітаційної діяльності.

ЗК-3.3. Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в корекційно-освітньому, навчально-реабілітаційному середовищі та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя дітей з особливими освітніми потребами.

ЗК-3.4. Інформаційно-комунікаційна (відповідно нозології). Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій, невербальних засобів комунікації з урахуванням психофізичного порушення дитини задля розв'язання реабілітаційних, корекційних, реабілітаційних і комунікативно-мовленневих задач у професійній діяльності фахівця-дефектолога, вихователя, асистента вчителя й у повсякденному житті.

ЗК-3.5. Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання дітей дошкільного і шкільного віку з порушеннями психофізичного розвитку; чинним нормативним забезпеченням спеціальної освіти тощо.

СК-1. Теоретико-методологічна. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з обмеженими

психофізичними можливостями; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності.

СК-2. Спеціально-методична (відповідно нозології). Здатність до застосування психолого-педагогічних, корекційно-методичних та фахових знань; вміння добирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей тих, хто навчається; здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби реабілітації і корекційного навчання та виховання; досвід організації корекційно-педагогічного і навчально-реабілітаційного процесів; формування системи дидактико-методичних знань і умінь; здатність удосконалювати власну професійну діяльність. Здатність здійснювати освітньо-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб із порушеннями розвитку (мовлення, слуху, зору, інтелекту, опорно-рухового апарату тощо) в спеціальних та інклюзивних дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах, реабілітаційних установах тощо.

СК-3. Комунікативно-педагогічна (відповідно нозології). Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.

СК-4. Проектувальна (загальна та з урахуванням нозологій). Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до порушень психофізичного розвитку та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей особи; вміння здійснювати поточне планування, визначати умови його практичної реалізації, вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес у загальноосвітніх та спеціальних закладах освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку.

СК-5. Організаційна(відповідно нозології). Здатність до застосування знань основних правил організації навчального, корекційного, навчально-реабілітаційного процесів; вміння раціонально організувати власну корекційно-педагогічну діяльність, самостійно контролювати її результативність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних корекційно-педагогічних технологій.

СК-8. Корекційно-зорієнтована компетентність. Здатність виконувати корекційну навчально-виховну роботу з профілактики, подолання вад психофізичного розвитку дітей з психофізичними порушеннями (залежно від нозології) у навчально-виховному, реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації навчально-виховної діяльності. Володіння методами та засобами корекції пізнавальних психічних процесів, мовлення, сенсорних порушень, порушень опорно-рухових функцій, емоційно-вольової сфери в процесі виховання дітей. Здатність корекційно спрямовувати діяльність дитячого колективу, в якому є дитина/діти з психофізичними порушеннями. Здатність організувати інклюзивний дитячий колектив, створювати в ньому умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції. Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з інвалідністю в різних типах закладів, підпорядкованих МОН, МООЗ, Міністерству праці та соціальної політики

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати отримані знання в галузі спеціальної та інклюзивної освіти при вирішенні навчально-виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових

та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психолого-педагогічних ситуацій .

ПРН 3. Вирішувати питання, пов'язані з комплектуванням та організацією діяльності спеціальних навчально-виховних закладів, здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, інтелекту, зору, слуху, опорно-рухових функцій і проводити з ними корекційно-педагогічну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу.

ПРН 4. Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями психофізичного розвитку, планувати та проводити з ними корекційно-розвивальну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу.

ПРН 5. Сприяти соціальній адаптації дітей з порушеннями психофізичного розвитку; готувати їх до суспільної та виробничої діяльності .

ПРН 6. Організовувати колектив дітей з порушеннями психофізичного розвитку та інтегрований колектив.

ПРН 7. Здійснювати педагогічний супровід дітей з особливостями психофізичного розвитку в ролі асистента вчителя інклюзивного класу.

ПРН 8. Використовувати різноманітні методи та форми виховної роботи, прогресивні прийоми керівництва навчальною, трудовою та суспільною діяльністю учнів.

ПРН 10. Співпрацювати з батьками дітей, особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (медиками, психологами, вчителями, вихователями).

ПРН 13. Застосовувати найновіші досягнення в спеціальній освіті, здійснювати науково-дослідницьку та методичну діяльність.

ПРН 14. На практиці застосовувати знання з охорони праці.

ПРН 15. Проводити лекційну та пропагандистську роботу з метою профілактики та подолання відхилень у розвитку дітей.

ПРН 16. володіти культурою спілкування, його формами, способами, вербальними і невербальними засобами.

Керівниками-методистами призначаються досвідчені викладачі кафедри та висококваліфіковані практичні працівники.

Групи студентів-практикантів комплектуються у кількості, що не перевищує п'яти осіб на одного педагога, при цьому доцільно враховувати психологічну сумісність членів однієї студентської групи.

Робочий день студента-практиканта, протягом усього періоду практики, триває не менше шести годин на день.

Починається волонтерська практика з настановчої конференції, під час якої студентів знайомлять з терміном проведення практики, метою, завданнями та змістом: даються зразки звітної документації та деякі методичні поради щодо складання індивідуального плану практики, ведення щоденника, вивчення спеціальної літератури.

На конференції перед студентами виступає керівник практики та групові керівники-методисти.

Протягом ознайомлення студентів з адміністрацією базового навчального закладу з'ясовуються такі питання, як: тип навчального закладу, його структура, основні документи, що регламентують діяльність цієї навчально-виховної установи, принципи комплектування груп, розклад занять, призначення приміщень, їх обладнання; територія закладу освіти та її використання, правила внутрішнього розпорядку тощо. Студентів розподіляють по групам, знайомлять з логопедами, вихователями та дітьми. Студенти глибоко вивчають відповідні діючі навчальні програми та методичні посібники.

Мета практики

Практична мета:

1. Розширити, поглибити і закріпити теоретичні й прикладні знання студентів із дисциплін навчального плану (Психологія, Педагогічна деонтологія, риторика, культура мовлення корекційного педагога, Спеціальна педагогіка (порівняльна), теорія і спеціальна

методика виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку, методика організації волонтерської діяльності, Психопатологія і психотерапія), які вони прослухали під час навчання в університеті.

2. Сформувати у студентів навички самостійної практичної виховної діяльності на волонтерських засадах із застосуванням засвоєних теоретичних знань.

Навчальна мета:

1. Розширити обсяг знань із засвоєних теоретичних предметів.
2. Опанувати методику застосування теоретичних постулатів на практиці

Виховна мета:

1. Сформувати відповідальність студентів при вступі до нового колективу; акцентувати увагу на тактовній поведінці з колегами.
2. Виховувати загальнолюдські цінності, прогресивні переконання, соціальну активність та мовленнєву культуру.
3. Сформувати бажання популяризації своєї спеціальності та засвоєних умінь.
4. Виховання необхідності контролю за нормативністю та культурою власного мовлення.

Завдання практики

1. Студенти-практиканти повинні ознайомитися зі специфікою роботи закладів освіти різних рівнів.

2. Студент повинен оволодіти навичками культури стереотипної поведінки за місцем практики.

3. Студент повинен сумлінно виконувати покладені на нього обов'язки, набути досвід роботи за місцем практики на запропонованій йому посаді вихователя загальноосвітньої та спеціальної груп, асистента вихователя, асистента вчителя.

4. Студент повинен самостійно або за допомогою куратора сформувати та виконати індивідуальні завдання.

5. Студент повинен вивчити роботу керівника практики, гармонійно включитися у процес роботи колективу за місцем практики.

6. У результаті проходження практики студенти повинні закріпити та поглибити свої знання у науково-дослідницькій роботі, сфері ділового спілкування.

Основні завдання волонтерської практики.

1. Поглиблення та закріплення теоретичних знань зі спеціальних фахових дисциплін (Психологія, Педагогічна деонтологія, риторика, культура мовлення корекційного педагога, Спеціальна педагогіка (порівняльна), теорія і спеціальна методика виховання дітей з порушеннями психофізичного розвитку, методика організації волонтерської діяльності, Психопатологія і психотерапія).

2. Прищеплення любові до професії педагога, вихователя, асистента вихователя, асистента вчителя)

3. Формування у студентів професійних умінь та навичок, необхідних для організації та проведення виховної роботи з дітьми з порушеннями психофізичного розвитку.

4. Закріплення навичок розробки виховних заходів та планової документації закладів освіти різних рівнів.

5. Організація і проведення виховних заходів із дітьми з порушеннями психофізичного розвитку.

6. Залучення студентів до пропаганди логопедичних знань серед батьків та вихователів, населення.

Організація та зміст основних етапів практики.

Головною вимогою при доборі закладу освіти слід вважати високий професійний рівень її спеціалістів, творчу атмосферу в педагогічному колективі, високу трудову дисципліну та уважне і доброзичливе ставлення до дітей.

Студенти вивчають перспективний план освітньої та виховної роботи, відвідують заняття, приймають участь у проведенні виховних заходів з дітьми. Крім того, студенти закріплюють навички обстеження звуковимови у дітей та складання мовленнєвої картки та психолого-педагогічної характеристики на дітей із мовленнєвою патологією.

За весь період практики кожен студент повинен проводити виховні заходи з дітьми.

Для визначення оцінки проводиться 1 виховний захід.

Під час практики студент здійснює наступну педагогічну та виховну роботу:

- а) здійснює режимні моменти закладу освіти; відвідує заняття;
- б) готує і проводить разом із вихователем виховні заходи;
- в) готує разом з музичним працівником логоритмічні заняття;
- г) готує посібники, дидактичні матеріали;
- д) проводить бесіди з батьками дітей.

Студент регулярно веде щоденник практики, в якому фіксує дату проведення заходів, кількість присутніх на ньому дітей, мету, тему, зміст і аналіз заходу.

На підсумковій конференції всі групи студентів звітують про виконану під час практики роботу, демонструють кращі зразки документації та самостійно виготовлені наочні посібники і роздатковий дидактичний матеріал.

Після завершення практики студент подає методисту документацію:

1. Щоденник спостережень;
2. Аналіз відвіданих занять з усіх розділів програми закладу;
3. Конспект виховного заходу;
4. Звіт про волонтерську практику;
5. Виготовлений наочний посібник;
6. Відгук-характеристику.

При зарахуванні неперервної практики керівник-методист враховує:

- повноту виконання, передбаченого програмою практики, обсягу завдань;
- дисциплінованість студента, його ставлення до роботи;
- уміння застосовувати на практиці теоретичні знання;
- уміння провести виховні заходи;
- ступінь самостійності у підготовці всіх видів виховної роботи з дітьми, майстерність її проведення;
- якість оформлення звітної документації та своєчасність її подачі груповому керівнику-методисту.

Критерії оцінювання ознайомчої педагогічної практики

90-100 балів ставиться за умови виконання програми практики, якісної підготовки усіх звітних документів з аналітичним їх поданням.

У 80-89 балів оцінюється виконання завдань на високому рівні, проте наявні несуттєві неточності при оформленні документації, недостатньо проявлена творчість і комплексне бачення педагогічних проблем.

65-79 балів ставиться при виконанні завдань практики на середньому рівні з кількома несуттєвими та однією значною помилками.

55-64 бали ставиться, коли при оформленні звітної документації допущено 2-3 значні помилки, які несуттєво змінюють остаточний результат. Не завжди точно визначено структуру виховного заходу та здійснено його аналіз.

50-54 бали ставиться при оформленні звітної документації із значною кількістю помилок, на низькому рівні, що задовольняє мінімальні критерії. Студент має проблеми із здійсненням системного аналізу виховної роботи класного керівника.

35-49 балів вимагає доопрацювання звітної документації.

1-34 бали є незадовільною оцінкою, коли результати практики не зараховуються без права доопрацювання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оці нка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсowego проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	дуже добре	
65 – 79	C	добре	
55 – 64	D	задовільно	
50 – 54	E	достатньо	
35-49	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F	неприйнятно	не зараховано